

Оксана Зубач,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЛІНГВОКОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМОРУ

Ставлення мовної особистості до світу дійсності визначається комплексною системою, елементи якої охоплюють всі сторони людської життєдіяльності у міжкультурному просторі. Інтелектуальна здатність мовної особистості демонструє систему поглядів на реальність, які одночасно можуть спричиняти суперечливі погляди або думки при оцінюванні реальному світу за певних обставин провокуючи сміх, який “завжди виникає ні з чого іншого, як з несподіваної свідомості, незбіжності між відомим поняттям і реальними об'єктами, які в будь-якому відношенні мислились в цьому понятті, – і сам він служить лише вираженням такої незбіжності” [3, с. 60].

Гумор як психолінгвістичний феномен впливає на здатність людини бачити позитивне в конфігураційних фрагментах реальної дійсності, прогнозує стан та поведінку мовної особистості та її схильність до пізнавальних процесів. Він сприяє формуванню логічного представлення різноманітних психологічних та когнітивних механізмів.

Специфіка гумору формувати ментальні та емоційні елементи становлення мовної особистості експліцитно формує його функціональні особливості, що відображено у категоріях: “(1) гумор генерує повагу; (2) гумор привертає увагу слухачів; (3) гумор утримує їх увагу; (4) гумор може прояснити складні, незрозумілі питання; (5) гумор допомагає вашій аудиторії пам'ятати все те, про що ви говорите; (6) гумор може послабити напруження і атаку супротивника; (7) гумор може допомогти досягти результатів; (8) гумор може мотивувати і надихати” [4, с. 17-31].

За своєю суттю гумор є своєрідним орієнтиром для адаптації мовної особистості до мінливих або несподіваних обставин, що викликає позитивні реакції та емоції та захищає людську психіку від концентрації на негативному. До основних ознак гумору відносять: відображення суперечливих явищ, переважання позитивного відношення, суб'єктивний характер, розкриття серйозності та значущості того, що видається смішним, сентиментальний та співчутливий характер, наявність типових гумористичних ситуацій [1, с. 125].

Звернемо увагу на те, що гумор завдяки комічному ефекту несе культурну

інформацію, що виражає “комічне” відношення мовної особистості до недоліків життєвих явищ в межах цільової лінгвокультури з високим ступенем контрасту, що спричиняє руйнування смислових стереотипів, відхилення від нормативного смислового сприйняття та породжує нові смисли та нове розуміння.

У німецькому лінгвокультурному просторі гумор як «вид комічного, добродушний сміх з серйозним підґрунтям» [2, с. 402] розкриває національний кодекс поведінки німецької мовної особистості та прояв її національного характеру у життєвих ситуаціях. Він інтерпретується через життєві позиції власної лінгвокультури та її конфігураційних лінгвоконцептуальних та психолінгвістичних елементів. Мовна особистість категоризує гумористичний дискурс та прагматизує сфери його застосування.

Специфіка німецького гумору є значною мірою балансуванням комунікативних намірів та психологічного стану мовної особистості. Німецький гумор є результатом рецепції національного менталітету лінгвокультури та уявлення мовної особистості про комічне, що відображено у гумористичних текстах, елементами яких виступають національно марковані елементи плану вираження та плану змісту.

Список використаних джерел

1. Грінченко А. І., Дегтярьова Л. І. Мовні механізми реалізації гумору на матеріалі німецьких анекдотів. *Перекладацькі інновації* : матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. Суми : СумДУ, 2012. С. 125–126.
2. Стоянова Т. Особливості перекладу англійського гумору українською. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2020. № 31. С. 401–411.
3. Шоу Б. Шоуизмы. *Афоризмы*. Кишинев : Тимпул, 1985. С. 59–60.
4. Pichtownikowa L. Synergie des Fabelstils: Die deutsche versfabel vom 13.–21. Jahrhundert. Aachen : Shaker Verlag, 2008. 322 S.